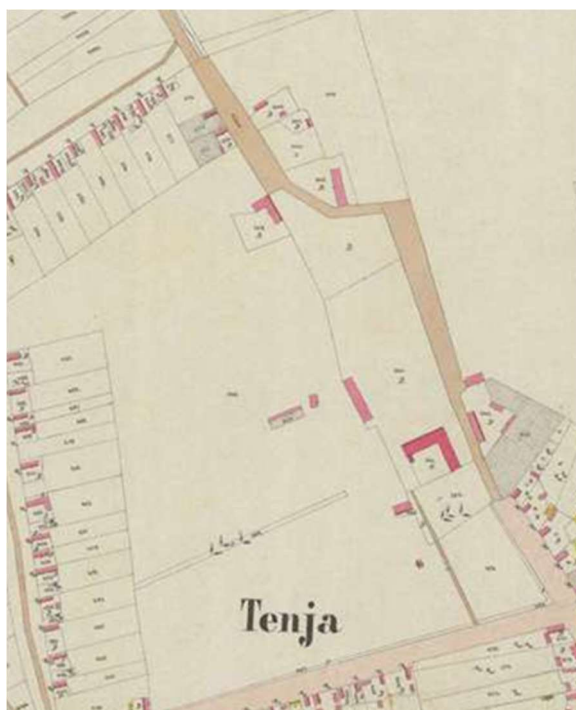

TENJA

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Osječko-baranjska
Grad/općina	Tenja
Naselje	Tenja
Katastarski podaci	k.č. br.: k.č. 196/1, 196/2 i 196/3, k.o. Tenja
Naziv	Dvorac Adamović
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Osijeku
Glavna datacija	kraj 18./početak 19. stoljeća
Naručitelj	Ivan Kapistran I. Adamović
Vlasništvo	Grada Osijek, Osnovna škola Tenja, privatno
Pravni status	Z-1271
Namjena	Osnovna škola

Povijesni katastar imanja iz 1863., zona zaštite i zona zaštite na DOF podlozi

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Dvorac Adamović s pripadajućim mu parkom smješten je u sjevernom dijelu naselja Tenja, uz glavnu prometnicu. Dvorac je neznatno uvučen od glavne ceste, a glavnim pročeljem je okrenut prema parku, što se prostire sjeverno od dvorca. Unutar parka očuvana je jedna gospodarska zgrada. Danas je u dvorcu smještena OŠ Tenja. Tijekom druge polovice 20. stoljeća, za potrebe osnovne škole, uz dvorac su dograđene dvije građevine modernog oblikovanja.

2.1. DVORAC

Danas jednokatna građevina pravokutnog tlocrta, izvorno je bila zgrada L-tlocrta sa sjevernim i istočnim krilom, no uklanjanjem njegovog istočnog krila dvorac poprima pravokutni tlocrt. Ostatak istočnog krila, dužine tek jedne prozorske osi, oblikuje jugoistočni ugao dvorca. Zgradu dvorca, kao i ostatak istočnog

krila, zaključuje četverostrešni krov. Glavnim sjevernim pročeljem dominiraju volumeni dva rizalita sa zabatima prekrivenim dvostrešnim krovovima. Organizacija prostorija dvorca prilagođena je potrebama osnovne škole, no ipak se i danas čita izvorni povijesni raspored unutrašnjeg prostora, pri čemu glavne osi čini ulazna veža te stubište za kat.

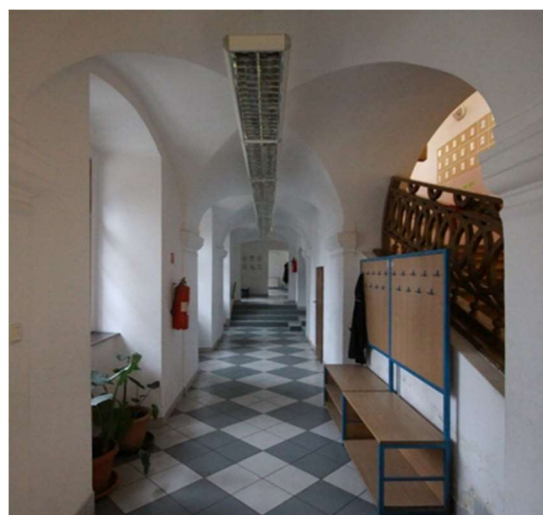
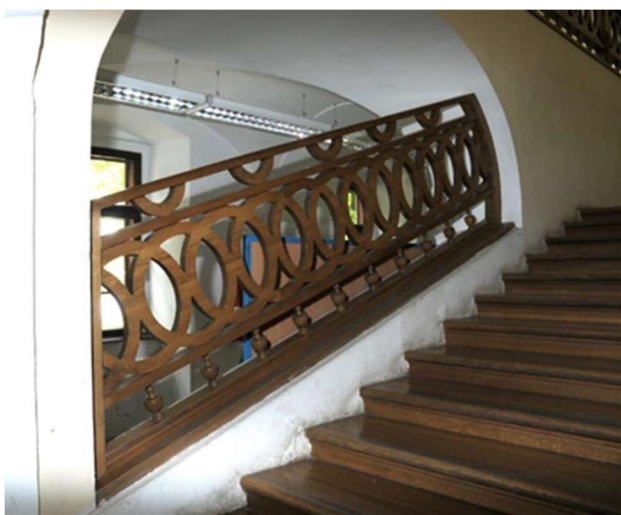

Monumentalna ulazna veža na tri para stupova, smještena je unutar istočnog rizalita, a povezuje sjeverno i južno pročelje. Istočno i zapadno od veže nižu se prostorije, a zapadno od ulazne veže nalazi se i stubište na kat, gdje su prostorije adaptirane u učionice. Dvorac je zidan opekom. Ulazna veža je svođena češkim svodovima s pojasnicama, a hodnik što se pruža sjevernom stranom dvorca svođen je križnim svodovima. Uslijed obnove u drugoj polovici 20. stoljeća, prizemlje dvorca ima polumontažni strop.

Glavno, sjeverno pročelje razvedeno je nizom prozorskih osi sa žbukanim dekorativnim elementima i štuko profilacijama klasicističkog stila, a prizemlje je dekorirano trakama stilizirane rustike. Dva kolna ulaza naglašena su monumentalnim portalima, a oba su smještena unutar istaknutih volumena rizalita, zaključenim zabatima. Bogatija ornamentika dekorira prozore rizalita, naglašene još i parapetima s balustrima i lučnim zaključcima. Ostala tri pročelja su skromnije oblikovana, razvedena nizom prozorskih osi te dekorirana uplošnjenim profilacijama prozorskih okvira i razdjelnog vijenca.

Uslijed radikalne obnove dvorca u drugoj polovici 20. stoljeća, od izvorne opreme interijera dvorca sačuvan je tek istočni kameni portal ulazne veže, kao i stupovi ulazne veže, dok je unutrašnjost dvorca pregrađena sukladno novoj funkciji.

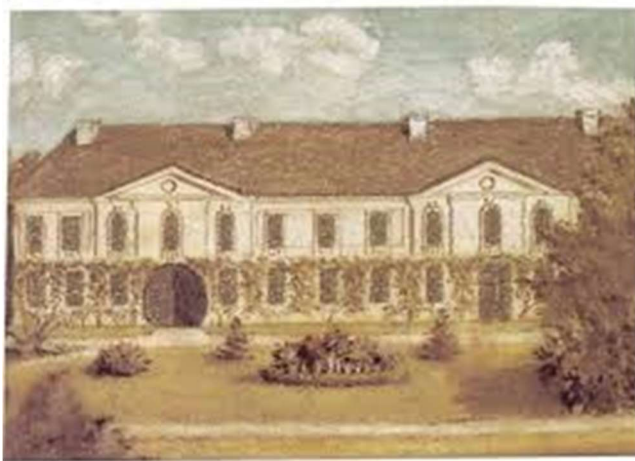
2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Sjeverno i zapadno od dvorca, unutar njegova perivoja, izvorno su se nalazile gospodarske građevine. Danas je sačuvana tek jedna gospodarska zgrada, uz zapadni rub parka. To je prizemnica U-tlocrta, zaključena krovom na više streha. Recentno je obnovljena te je izgubila vizualnu prepoznatljivost

gospodarske zgrade dvorca Adamović – danas privatna kuća ograđena je zasebnom ogradom te ne čini jedinstvenu cjelinu s dvorcem i parkom.

2.3. KRAJOLIK

Sjeverno od dvorca Adamović pružao se park s gospodarskim građevinama, što je posvjedočeno na katastarskim kartama od 18. do ranog 20. stoljeća. Park je bio uređen, ako je suditi po istim katastarski podacima, kao zelena površina. Danas je park očuvan, a jedna staza kontinuira od dvorca kroz središte parka. Nema očuvanih dijelova i elemenata parkovne opreme.

3. STANJE

Šezdesetih godina 20. stoljeća dvorac Adamović je temeljito obnovljen i preuređen za smještaj Osnovne škole Tenja. Tom prilikom je obnovljena krovna konstrukcija, a drvena međukatna konstrukcija zamijenjena je polumontažnim stropom. Pročelja su obnovljena po uzoru na izvorno stanje, no povijesni

žbukani i bojani slojevi su tom prilikom uklonjeni. Također, izrađena je nova stolarija po uzoru na postojeću, a postavljene su i nove podne obloge. Zaključno, dvorac je obnovljen neadekvatnim materijalima što je uzrokovalo rast i zadržavanje kapilarne vlage. Od izvornih elemenata dvorca sačuvani su svodovi u ulaznoj veži i u južnom hodniku prizemlja, a restaurirane su profilacije u južnom hodniku i portal klesan u pješčenjaku unutar istočnog rizalita sjevernog pročelja.

Gospodarske građevine nisu sačuvane.

4. VALORIZACIJA

Posjed Aljmaš 1778. godine kupuje slavonski veleposjednik Ivan Kapistran Adamović Čepinski te ga Od 1778. godine posjed Tenja je u vlasništvu tenjske grane obitelji Adamović, koja u Tenji podiže dvorac. Tenjski dvorac Adamović prezentira tipologiju dvoraca baroknog klasicizma, otvorenog perivoju, s glavnim pročeljem naglašenim klasicističkim elementima arhitekture. Tijekom niza pregradnji i uklanjanja istočnog krila, dvorac je izgubio svoj izvorni tlocrt te, posebice, unutrašnje uređenje. Od izvorne strukture sačuvano je oblikovanje pročelja te monumentalna ulazna veža. Vidljiva je srodnost tenjskog dvorca s istovremenim sličnim rješenjima na posjedima obitelji Adamović, ali i u istočnoj Slavoniji (primjerice, dvorac Adamović u Čepinu ili u Aljmašu). Premda je umjetnička vrijednost dvorca kao cjeline umanjena, zadržana je izvornost i monumentalnost oblikovanja ulazne veže te sjevernog pročelja dvorca. Dvorac Adamović svjedočanstvo je razvoja tenjskog posjeda i naselja, uz zadržavanje memorije na slavonsku velikašku obitelj Adamović.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č. 196/2, k.o. Tenja – stupanj zaštite: D2

Kao vrijedan primjer baroknog klasicizma te svjedočanstvo postojanja obitelji Adamović, a obzirom na očuvanu izvornost oblikovanja pročelja te monumentalne ulazne veže, dvorac Adamović je moguće obnoviti primjenom konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja, kao i u očuvanju volumena i oblikovanja ulazne veže. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene.

Recentna izgradnja, k.č. 196/2, k.o. Tenja – stupanj zaštite: R1

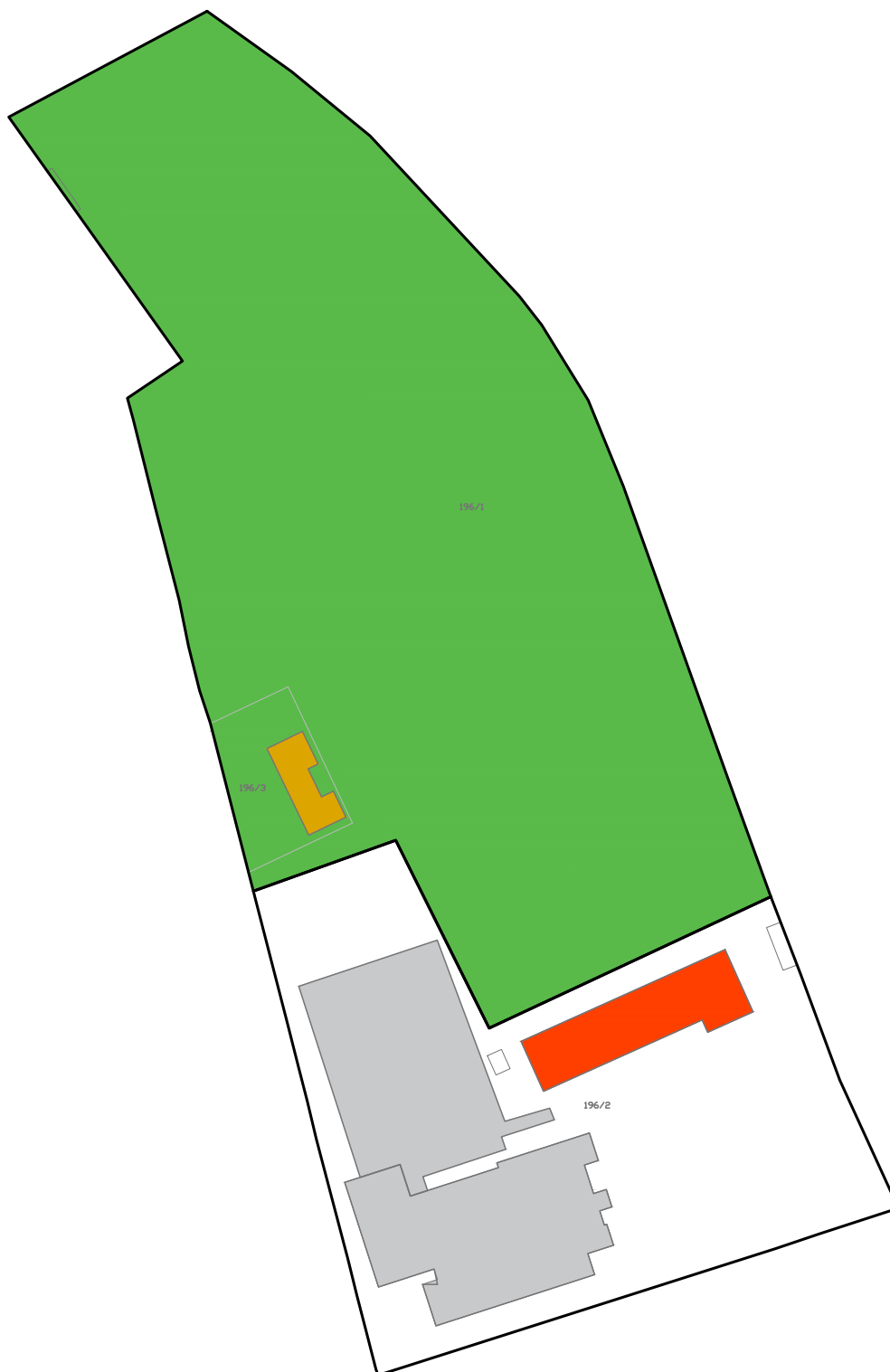
U neposrednoj blizini dvorca nalaze se recentno izgrađene zgrade o kojima valorizaciju i konzervatorske smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

Gospodarske zgrade, k.č. 196/3, k.o. Tenja – stupanj zaštite: G3

Uslijed obnove gospodarska zgrada je izgubila vizualnu prepoznatljivost gospodarske zgrade dvorca Adamović, stoga je moguća nova izgradnja u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu.

Krajolik, k.č. 196/1, k.o. Tenja – stupanj zaštite: K2

Djelomično je očuvana izvornost parka (osnovni koncept i dendroflora) te se preporuča očuvanje ili rekonstrukcija matrice s mogućim uvođenjem nove opreme, skulptura itd. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju studije perivoja koju je prethodno potrebno izraditi.

DVORAC

D2 ■ Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

RECENTNA IZGRADNJA

R1 ■ Valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

GOSPODARSKE ZGRADE

G3 ■ Nova izgradnja u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

KRAJOLIK

K2 ■ Očuvanje ili rekonstrukcija matrice namjerno organiziranog ili organski razvijenog krajolika s mogućim uvođenjem novog biljnog fonda i opreme, usklađenima s identitetskim obilježjima krajolika i karakterom okoliša. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju studije perivoja koju je prethodno potrebno izraditi.

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Obad Šćitaroci, Mladen, Bojanić Obad Šćitaroci, Bojana, Dvorci i perivoji u Slavoniji, od Zagreba do Iloka, Zagreb, 1998.

Pavić, Hrvoje, „Kolonija Ciprovčana u Osijeku s osvrtom na obitelj Adamovich de Csepín“, *Essehist* (2012): 53-58.

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.